

VIAȚA ȘTIINȚIFICĂ

SIMPOZIONUL NAȚIONAL CONSTANTIN NOICA

EDIȚIA A VI-A

CONCEPTE DESCHISE

(Craiova, 23–24 mai 2014)

DRAGOȘ POPESCU

Născut la inițiativa acad. Alexandru Surdu, cu ocazia Centenarului Constantin Noica, sărbătorit în anul 2009, Simpozionul Național Constantin Noica și-a desfășurat lucrările, în fiecare dintre cele șase ediții de până acum, în alt oraș universitar din țară: Brașov, Arad, Iași, Constanța, Timișoara, Craiova. Ideea de a stimula în toată țara interesul pentru opera unuia dintre cei mai mari filosofi ai secolului al XX-lea, sau de a-l împlăni acolo unde tinde să slăbească, s-a dovedit fructuoasă: de la an la an numărul participanților (cu comunicări sau nu) a sporit semnificativ, iar ecourile în localitățile unde s-a desfășurat Simpozionul, și chiar în țară, au fost din ce în ce mai puternice, în ciuda faptului că nu s-au întreprins acțiuni ieșite din comun pentru popularizarea lui.

Pe lângă faptul că lucrările Simpozionului au avut loc de fiecare dată în altă localitate, fiecare ediție s-a dorit să fie închinată unei cărți anumite a filosofului. Cu excepția ediției întâi, de la Brașov (2009), aniversară, și celei de-a treia, de la Constanța (2012), care a avut ca temă începutul Evangheliei după Ioan („La început a fost Cuvântul”), celelalte ediții au fost dedicate: cărții de debut a filosofului (tema „Bucuriile simple” – Arad, 2010), culegerii de studii *Pagini despre sufletul românesc* (Iași, 2011), tezei de doctorat a lui Noica („Cum e cu puțință ceva nou” – Timișoara, 2013) și, anul acesta, volumului *Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz și Kant* („Concepte deschise” – Craiova, 2014).

Prezentarea de comunicări nu este însă singura activitate pentru care cei interesați de filosofia și personalitatea lui Noica se adună o dată pe an la

Simpozionul Național Constantin Noica. De fiecare dată, pe lângă lucrările propriu-zise ale Simpozionului au loc și alte manifestări, într-o atmosferă a comuniunii intelectuale și afective față de opera filosofului, față de filosofia românească și de cultura română în general. La cele șase ediții ale Simpozionului au fost audiate concerte, au fost organizate și vizitate expoziții, au fost vizionate filme, s-au făcut evocări ale lui Noica, Eminescu, ale altor personalități culturale românești, au fost lansate cărți, au fost vizitate locuri deosebite, istorice și culturale. Discuțiile din timpul lucrărilor, din pauzele și din seara dintre cele două zile ale Simpozionului în care sunt antrenați participanții alcătuiesc, împreună cu seria comunicărilor, momente asupra cărora cei prezenți se opresc uneori cu gândul în tot anul care se scurge până la următoarea ediție. Chiar și deplasarea în comun (cu trenul ori cu câte un autobuz) până în orașul în care a avut loc una sau alta dintre ediții, sau înapoi, către București, s-a dovedit câteodată folositoare, prin timpul oferit pentru câte o discuție pe teme filosofice. Întâlnirile dintre participanți din toată țara au avut, nu o dată, drept consecință, nașterea și consolidarea unor prietenii de idei. Toate acestea nu fac decât să verifice opinia lui Constantin Noica după care filosofia se poate ivi chiar și în locuri mai umile, nu neapărat în perimetrele anume delimitate.

Tot ca o realizare a Simpozionului Național Constantin Noica trebuie pomenită seria de volume reunind comunicările prezentate la fiecare ediție. Au apărut până acum, la Editura Academiei Române, cinci volume de comunicări. Ele alcătuiesc un document de referință cu privire la receptarea filosofiei lui Constantin Noica în cultura română actuală.

Anul acesta, cea de-a șasea ediție a Simpozionului Național Constantin Noica a fost organizată de Institutul de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu-Motru”, împreună cu Consiliul Județean Dolj, Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, Mitropolia Olteniei și Universitatea din Craiova (care a pus la dispoziția participanților, pentru două zile, somptuoasa Sală Albastră, unde au avut loc lucrările). Simpozionul Național Constantin Noica a beneficiat, de asemenea, de susținerea Primăriei Municipiului Craiova, precum și de interesul posturilor locale de televiziune și de radio. Au participat la lucrări cercetători ai Institutului de Filosofie, universitari din Craiova, Iași, Sibiu, Timișoara, București, Arad, apropiați ai lui Constantin Noica și prieteni ai marelui filosof, studenți etc.

Lucrările Simpozionului au fost deschise, în dimineața zilei de 23 mai, de față fiind oficialități ale Municipiului Craiova, reprezentanți ai Mitropoliei Olteniei și ale conducerii Universității din Craiova. Acad. Alexandru Surdu a evocat, în cuvântul de deschidere, personalitatea extraordinară a lui Constantin Noica, fascinația pe care a avut-o această personalitate asupra contemporanilor, trăsătură neobișnuită în cazul altor mari filosofi, deși unii dintre ei s-au aflat în situații cu mult mai prielnice vizibilității publice decât s-a aflat Noica.

În cursul primei zile a dezbaterilor au fost prezentate interpretări ale lui Noica la opere filosofice reprezentative ale perioadei moderne (Kant, Leibniz, Hegel,

Descartes), rezultate ale preocupărilor filosofului în direcția constituirii unei logici a invenției, direcții ale publicisticii noiciene, interferențe ale filosofiei și gândirii teologice în opera lui Noica. La sfârșitul lucrărilor primei zile, participanții au vizitat expoziția de carte și fotografie organizată, cu ocazia Simpozionului, de Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”.

În cea de-a doua zi a Simpozionului au fost prezentate comunicări asupra logicii lui Hermes, asupra semnificației filosofiei în gândirea lui Noica și raporturilor dintre filosofie, știință și teologie în viziunea acestuia. După încheierea lucrărilor, participanții au vizitat, la invitația Mitropoliei Olteniei, Mănăstirea Strâmba-Jiu, monument de arhitectură românească din secolul al XVI-lea recent restaurat.

Varietatea comunicărilor susținute anul acesta la Simpozionul Național Constantin Noica poate fi constatată și prin parcurgerea programului Simpozionului, pe care-l reproducem în continuare:

Ziua I

Acad. ALEXANDRU SURDU, *Probleme perene și concepte deschise în istoria filosofiei*

Acad. ALEXANDRU BOBOC, *Lucrul în sine în interpretări de referință în gândirea contemporană*

Prof. univ. dr NICOLAE PANEA, *Trasee antropologice în opera lui Constantin Noica*

Pr. prof. univ. dr ALEXANDRU ISVORANU, *Concepția despre Dumnezeu prin chemarea numelor divine*

Prof. univ. dr NICOLAE GEORGESCU, *Sensul Satirelor eminesciene în ediția princeps, în grupajul de autor și luate fiecare în parte*

Prof. univ. dr FLOREA LUCACI, *Conceptele deschise, o posibilitate de a reînțemeia filosofia*

Prof. univ. dr IOAN BIRIȘ, *Știința proporțiilor în interpretarea lui Constantin Noica*

Prof. univ. dr GHEORGHE DĂNIȘOR, *Noica și Hegel – semnificații ale devenirii*

Conf. univ. dr GABRIEL COȘOVEANU, *Noetic și empiric în opera lui Constantin Noica*

CS III dr DRAGOȘ POPESCU, *Teme leibniziene în opera lui Constantin Noica*

CS II dr CLAUDIU BACIU, *Despre posibilitatea unei deschideri ontologice la Constantin Noica*

Prof. univ. dr IONEL BUȘE, *Logica lui Hermes – o logică a imaginarului?*

Conf. univ. dr MARIN DIACONU, *Colaborarea lui Noica la Gazeta literară și la România literară*

Prof. univ. dr MIRCEA LĂZĂRESCU, *Un concept deschis pe care Noica l-a abordat târziu, dar fundamental: devenirea*

CS III dr MONA MAMULEA, *Insuportabila ușurătate a conceptului de ființă*

Pr. lector univ. dr NICOLAE RĂZVAN STAN, *Antropologia creștină: puncte de contact între abordarea teologică și cea filosofică*

Prof. univ. dr FIRMILIAN CALOTĂ, *Complexitatea ființei – complexitatea universului*

Prof. univ. dr ION DUR, *În contra lui Kant și a criticismului*

CS III dr MARIUS DOBRE, *Concept deschis: istoria filosofiei*

Pr. dr ION SORIN BORA, *Cuvântul crucii în fața preinsei cunoștințe a corintenilor din vremea Sf. Apostol Pavel și paradoxul puterii credinței creștine*

CS III dr MIHAI POPA, *Concepte deschise în estetica Renașterii*

Dr MARIAN NENCESCU, *Știința universală (mathesis universalis) între limitare și libertate*

Conf. univ. dr ADRIAN NIȚĂ, *Devenița în calitate de concept deschis*

Conf. univ. dr ADRIANA NEACȘU, *Constantin Noica despre demnitatea de a fi român*

CS drd VICTOR EMANUEL GICA, *Un concept deschis noician: logica invenției*

Prof. NICOLAE COANDE, *Cultura europeană vs configurația culturală (o viziune din „marginea” lui Noica asupra modelului cultural european)*

Lector univ. dr ANA OCOLEANU, *Concepte filosofice în opera profesoarei Alice Voinescu*

Pr. prof. univ. dr ION POPESCU, *Devenirea intru ființă*

Pr. lector univ. dr ADRIAN BOLDIȘOR, *Simbolul între Istoria religiilor și Teologie*

Lector univ. dr SILVIU ȘOMÍCU, *Spațiul ideilor și realitatea socială*

Dr HORIA DULVAC, *Noica ironistul?*

Ziua a doua

Prof. univ. dr MIHAI D. VASILE, *Limitările interne ale „Spiritalului” în tradiția iudeo-elenistică*

Lector univ. dr CĂTĂLIN STĂNCIULESCU, *Istoriografia filosofiei și teoria conceptelor deschise*

Lector univ. dr VASILE SĂLAN, *Constantin Noica despre relația dintre noumen și fenomen în filosofia kantiană*

Prof. dr ION FILIPCIUC, *Eminescu într-o adevăr*

CS III dr ȘTEFAN-DOMINIC GEORGESCU, *Noica despre conceptul de „câmp logic”*

CS III dr TITUS LATES, *De la mulțime la concept în logica lui Hermes*

CS III dr MIHAIL UNGHEANU, *Libertatea modernă – un concept deschis. Alternativă la interpretarea liberală a libertății*

Pr. lector univ. dr ION RESCEANU, *Pocăința, mijloc de refacere a echilibrului spiritual. Perspective biblice*

Pr. lector univ. dr ADRIAN IVAN, *Educația creștină în contextul noilor paradigme educaționale*

Diacon asist. univ. dr IONIȚĂ APOSTOLACHE, *Terminologia siriacă din primele veacuri creștine între noțiune și concept*

CS I dr ION MILITARU, *Ontologie și normativitate istorică*

Conf. univ. dr NICULAE SÂRBU-IONESCU, *Despre Ziua Întâi a Creației*

CS dr MARIN PANAIT, *Constantin Noica despre iubirea organizată și rostul filosofiei*

CS I dr TUDOR NEDELCEA, *Visul noician împlinit. Facsimilarea manuscriselor eminesciene*

Pr. NICOLAE JINGA, *Constantin Noica și gândirea teologică*

Drd EMILIAN DUMITRU PĂUNESCU, *Conceptul Trinității la C-tin Noica*

Drd EMIL MARIAN MANEA, *Tradiție și modernitate la Constantin Noica*

Lector univ. dr ALEXANDRINA DRAGOMIR, *Exactitate și adevăr sau paradigma puterii comunicative în viziunea lui Constantin Noica*

CS asoc. drd CEZAR ROȘU, *Devenirea întru ființă – proces de autoorganizare, concert al ordinii prin fluctuații*

CS drd ȘERBAN NICOLAU, *Conceptul deschis din punct de vedere logico-tradițional.*